

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:
„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto:
v Idriji (brez donašanja na dom): K 1-92, (z donašanjem na dom): K 2-40,
po pošti K 2-50;
v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Shod občinarjev.

Dne 7. m. m. je soc. dem. organizacija v Idriji sklicala zopet občinarje na javno zborovanje. Dnevni red se je glasil: Bankerot liberalnega gospodarstva v idrijski občini. Sodr. A. Kristan je vzel v pretres proračun občine za l. 1906. Vzel je postavke za postavkom. Pokazal je na farbarije liberalcev, ki vedno pišejo sami sebi slavošpeve o dobrem gospodarstvu v občini in ki se hvalijo neprestano z velikanskim napredkom, ki je v našem mestu. Ali celotni napredek njihov je pripeljal občino tako daleko, da je morala poseči z dokladi na žganje ter bila s tem takoreč primorana postaviti med redne vire za občinske dohodke sramotne izdatke sramotljivega žganjarja. Doklad na davke občinarjev si niso upali povišati, kajti — volitve so pred durmi, in liberalcem se ni zdelo previdno: zdražiti hišnih gospodarjev, kajti le-ti bi jim mogli prekrižati račune tudi v drugem razredu! Delavce so se pa predznili napasti, kajti ti nimajo sedaj še volilne pravice. List „Naprej!“ je že prorokoval, da dosedanje občinske doklade ne bodo zadoščale v pokritje vseh rednih izdatkov; liberalci pa so ga proglasili za lažnjiv list! In kaj pa vidimo sedaj? Resnica, katero je „Naprej“ zapisal, prišla je na dan! Lažnjivci pa so postali oni, ki so nas osramotili. Popolen bankerot liberalnega gospodarstva se je pokazal.

Govornik je povedal vse to, kar je napisano v članku „Bankerot liberalnega občinskega gospodarstva“ v zad. št. Pozivljaj je, naj se pri predstojajočih volitvah dobro premisli, koga se bode volilo. Takih mož, ki danes stojijo pri upravi občinskega gospodarstva, se ne sme

več voliti. Občinsko gospodarstvo potrebuje drugih boljših gospodarjev. Ti gospodarji, ki so danes pripeljali občinski voz tako daleč, da vidijo v žganju vir dohodkov, s katerimi se bodo sanirale finance naše občine — ti gospodarji niso zmožni voditi občinskega gospodarstva. In s kakšnimi pretvezami hodijo krošnjari okoli! Bjevati se hočejo proti alkoholu. Dobro in prav — ali ako se ne bo pilo alkohola, ne bo dohodkov! Žganjar bo danes ponosen mož v idrijskem mestu, ker bo pil in pil brez skrbi — na sleherno očitanje ti bo zabrusil v obraz: če ne pijem, ne dobi občina dohodkov in treba se ji bo zadolžiti... Pijem v blagor občine...

Občinarji so pazljivo poslušali govornika. Glasno pritrdjevanje je pokazalo, da govori resnico.

Oglasil se ni noben — ne dekan Arko, ne občinski tajnik, ki inace oba rada „govorita“. Dekan ni prišel, ker mu je težko precizirati stališče v pogledu doklad, tajnik pa se ni upal, ker ve, da se njegovim puhlim tiradom danes vsakdo smeje...

Upamo lahko, da je tudi ta shod obrodil potrebne sadove ter da so tudi oni izpregledali, ki so imeli dosedaj mreže na očeh. Pojasnilo se jim je, da je občinsko gospodarstvo zavoženo, in dokazalo se je tudi — da je liberalno gospodarstvo prišlo do bankrota.

Volilci — zdaj pa bo na vas, da boste govorili!

Naše časopisje.

Na javnem ljudskem shodu 7. m. m. je bila kot druga točka dnevnega reda: naše

časopisje. Poročal je sodrug Josip Berdajs, upravnik našega lista.

Konstatiral je, da je časopisje velemoč. Postalo je tudi vsakdanja potreba; kakor je potreben za človeško življenje kruh, tako je dandanes potreben časnik, ki nam pove: kaj se godi okrog nas, ki nas poučuje, bodri, pojasnjuje nejasno itd. Časnikov je več vrst: so časniki za kapitaliste, časniki za delavce, časniki za trgovce, časniki za obrtnike, časniki za borzijance. Vsaka vrsta državljanstva ima svoj časnik, ki zastopa njegove interese. Za delavca je le delavski časnik. Listi kapitalistov se delavcu ponujajo — slepé ga s prijaznimi besedami, s praznimi obljubami.

Zakaj je za delavca potreben le delavski časnik? Človeška družba je razdeljena v glavnem v dva razreda — kategorij pa je vse polno. Razred bogatih in razred ubogih. Bogati so zato bogati, ker so svoje bogastvo izsesali iz krvi revnih proletarcev. Delavski žulji so napravili bogataše; iz neumnosti delavskega ljudstva, ki ne izpozna še svoje moči, tvorijo si tovarnarji, lastniki rudokopov in lastniki produkcijskih sredstev sploh nezmerna bogastva. Ljudstvo robota izdeluje — ali od ploda tega dela žive drugi. Razred bogatašev torej obstoji; obstoji pa tudi razred ubogih, razred delavcev. Oba ta dva razreda se ne moreta spojiti. Prepad med njima je nepremostljiv. In časnik, ki pravi, da varuje interese delavcev in interese bogatašev — ta časnik laže. Časnik kapitalistov zastopa kapitaliste, časnik delavcev — delavce! In zato je za delavca le delavski časnik. In delavski časnik je le socialnodemokratski časnik, ker edino socialna demokracija zastopa izključno interese delavskega ljudstva.

V Avstriji imamo socialni demokrati obilo dobrih časnikov. Le mi Slovenci smo še ubogi. Ni čuda, proletarci smo ne sploh, kaj še v oziru časopisja. Vendar pa imamo že dva časnika. «Rdeči Prapor» in «Naprej» sta ta dva. Podpirajte ju in širite! Pred očmi imejte eno: Za delavca je le delavski tisk in delavski časnik — za slovenske delavce torej «Rdeči Prapor» in «Naprej».

Govornik je priporočal razširjanje obeh teh listov ter je z apelom na zbrane, naj bodo agitatorji za delavski tisk, zaključil svoj lepi govor.

Sodr. Ivan Straus v izbranih besedah je priporočal razširitev «Napreja» ter slikal, kako bi se moralo delati, da se ta naš idrijski list še vse bolj razširi. Pojašnjeval težkoče pri agitaciji, obenem pa dokazoval, da so vsi izgovori publi — dobro voljo je treba imeti in jo uresničevati, pa bomo dosegli tako razširitev naših delavskih listov, kakor so jo dosegli naši sodrugi na Nemškem in Češkem.

Po besedah sodr. A. Kristana, ki je povedal, da se je letos že mislilo na izpremenitev «Napreja» v tednik, ali se odložilo vsled njegove bolezni in obilega dela, ki ga ima, — do bližnje bodočnosti, zaključil se je poučni shod.

In zdaj imamo zopet jasno pred očmi, kako nam je tudi v tem pogledu delati za naša delavska lista. «Naprej!» in «Rdeči Prapor» morata v vsako slovensko delavsko domovanje.

Zaupni shod klerikalcev v Idriji.

Po dolgem, dolgem času so se vzdramili zopet naši klerikalci ter sklicali shod — po § 2. Povabili so nanj vse rudniške pisarje, trgovske komije in učence pri Goliju in Trevenu, paznike katoliške sorte, trgovce, uradnike ter podobne elemente, ki so znani kot katoliški pristaši in še vse one, katere štejejo med rudarji za svoje. Da pa bi shod izgledal kot shod rudarjev, poslali so vabila celo 10—15 pristašem naše stranke ter nekaterim liberalcem. Lokalna organizacija naša pa je — nevedoč, da že imajo nekateri njeni člani vabila — zahtevala deset vstopnic, da jih da odbornikom organizacije, ki bodo zastopali na takem redkem shodi nazore socialne demokracije. Shod je bil razglašen kot tak, ki bo razpravljal o bližajočih se občinskih volitvah — zato pa je bila umevna tudi zahteva naša, da se nam saj v omejenem številu dovoli pristop. In dovolil se je.

Shoda se je udeležilo od 120 do 130 oseb. Otvoril ga je g. dež poslanec M. Arko, ki je predlagal v predsedstvo gg. Logarja in Kanduča in začel govoriti o delovanju dež. zbora. Povdarjal je s ponosom, da so klerikalni poslanci prebili «nemško-slovenski obroč», da so provzročili vsprejem resolucije o splošni in enaki volilni pravici, da so glede olajšav pri stavbah za delavske hiše storili vse prave korake ter da so celo razpravljali glede zavarovanja delavcev za starost itd. Bil je kratek, ne vemo, ali z namenom, da bi se preje naprej prišlo ali, ker ni vedel veliko povedati. Oglasil se je nato predsednik lokalne organizacije soc. dem. sodr. T. Brus, ki je izrazil začudenje nad tem, da nista niti sklicatelj niti predsednik povedala dnevni red. Vprašal je, ali bo shod brez dnevnega reda. Dobil je odgovor, da se je prva točka že absolvirala, druga pa bo o občinskih volitvah, tretja pa o — časopisju! Nato je dobil besedo sodr. A. Kristan, ki je ožigosal počenjanje klerikalcev glede njih postopanja pri splošni in enaki volilni pravici. Luegerjeva zahteva po petletnem nepretrganem prebivanju na enem kraju je postala že v modi. Vsak delavski sovražnik hoče imeti «kavtele», pogoje itd., samo da bi oropal delavstvo za volilno pravo. Celo dr. Krek je šel na Dunaj glasovat za enoletno nepretrganje bivanje (oz. za polletno za domačine) v občinah — za delavsko ljudstvo, kar kaže, da se iščejo pota, kako bi delavce oslparili za pravico. G. Oswald je odgovarjal našemu sodrugu. Oglasil se je tudi g. Valentin Treven, ki je odločno protestiral proti temu, da bi «imeli vandrovec volilno pravico». Zagrmeli so nato klici: Nikogar žaliti! Vandrovec je ravno tako človek kot Treven! In Treven je obmolknl. Sodr. A. Kristan pa je karakteriziral Trevenovo govorenje kot govorenje — člana «Slovenske ljudske stranke», ki si v Idriji niti ne upa sklicati javnega shoda in ki se zapira pred ljudstvom v zaprte prostore. In taka stranka farba delavce, da je stranka — delavcev!!

Gosp. katehet Oswald je poročal o občinskem gospodarstvu. Ponavljal je vse ono,

o čemer je bil ožepisano v «Napreju». Hvalil je tudi na vse pretege katoliške odbornike, o katerih je pisal «Naprej!», da niso zadostili svoji nalogi. Sodr. A. Kristan je dokazoval trditev «Napreja» in tudi dokazal, da so bili tzv. kat. odborniki res nezmožni za nalogo, katero so prevzeli, namreč: biti resna opozicija. Priporočal je volitev socialno-demokratskih kandidatov. Odgovarjal je Oswald, ki je bil ta dan sploh «lušten».

In — prišlo se je do tretje točke, radi katere je bil shod pravzaprav sklican. Nastopil je — Mihael Mojškerc, odgovorni urednik «Naše moči», ter začel govoriti o časopisju. Pripovedoval je: kaj so krščanski socialisti, kaj niso in kakšna je «Naša moč». Govoril je o krščanskih strokovnih društvih itd. Za njim je dobil besede zopet sodr. A. Kristan, ki je v izvrstnem govoru pokazal na novo farbarijo klerikalcev, ki se imenuje «Naša moč». S «Slovincem» ne morejo že več farbat delavstva, zato so ustanovili «Našo moč», ki pa je ravno tako lažnjiv «platek» kot «Slovenec». «Unija rudarjev» se nazivlje v tem umazanem listu židovska, vprašam (dejal je sodr. A. Kristan) g. Mojškerc, kdo je v Uniji žid? In g. Mojškerc je molčal in s tem priznal, da je «Naša Moč» lagala. Sodr. A. Kristan je pribijal farbarije klerikalcev drugo za drugo na pranger. Zavedni poslušalci so mu pritrdili. Klerikalci so bili vsi preplašeni, in shod se je skončal, ne da bi ž njim sklicatelji dosegli to, kar so nameravali. Mislili so: postaviti kandidate v občinski odbor, agitirati za novi list klerikalcev, katerega edini namen je, delavstvu sipati pesek v oči ter proslaviti se v «Slovincu», češ: v Idriji smo imeli shod za durmi . . . Ali izjalovilo se jim je vse.

Zavedni zborovalci so se jim smejali ter enoglasno rekli: «Naprej!» je naš list in «Naprej!» bomo širili še bolj kot dozdej. In po Didičevi dvorani odmevalo je ob zaključku tega klerikalnega shoda: Živela, socialna demokracija!

Da, dosegli so klerikalci na tem shodu po § 2 — velik fiasko, o katerem bomo še pisali.

Doneski k organizaciji čipkarstva na Kranjskem in Goriškem.

I.

Delavca se izkorišča povsod, naj dela v tovarni za strojem, naj robota v rudnikih, naj sedi za pisalno mizo ali pa ubada šivanko, naj tolče kamen ob cesti ali pa stavi črke, naj pometa ulice ali pa izdeluje umetnine. Delavec dandanes nikjer ne uživa pravega sadu svojega dela. Njegovi žulji redé in živé delodajalca, kapitalista, izkoriščevalca.

Vendar ni izkoriščanje povsod enako. V strokah, ki niso pristopne organizacijskim dobrotam, je izkoriščanje hujše kot v strokah, ki so spoznale veliko važnost in veliki pomen strokovnega organiziranja. Stavca na pr. se veliko manj izkorišča kot rudarja, rudarja manj kot gozdnega delavca itd. Najbolj pa so izkoriščevani oni, ki sploh niso organizirani. In ti so v glavnem delavci v domači obrti. Za naše kraje je najmarkantnejši tip delavne moči v domači obrti: čipkarica.

Izkoriščevana je čipkarica. Pravi plod njenega dela uživajo drugi, ki le posredujejo med proizvajalko in med pravim kupcem. Prežalostni časi, ko se je še delo čipkarice plačevalo v blagu — ko se je dajalo blago za blago — niso še popolnoma izginili. Še se nahajajo kupci, ki ne dajo delavki za njeni izdelek denarja, s katerimi bi razpolagala, po svoji previdnosti in volji, ampak dajo ji le listek, nakaznico za toliko in toliko blaga. Omenjati ni treba pri tem, da je že plačilo za delavkin izdelek samonasebi malo, in da prava vrednost blaga, ki ga naj delavka za svoj izdelek dobi, je najmanj za 50% prekoračena... Takih kupcev sicer ni že veliko, ali žirovska in poljanska stran bi o tem veliko povedali.

Razmotrivalo se je že vprašanje, kako odpomoči izkoriščevanim čipkaricam? Bilo je nekoliko posameznikov, katere je bolelo srce, čuteč nečuvno odiranje ubogih delavk, ali ti posamezniki so imeli dobro srce, drugega nič. Kupci s čipkami so bogateli, čipkarice hirale — rod za rodom je slabejši.

Obrnilo se je oko države na čipkarico. »Povzdigniti čipkarsko obrt, izučiti lepim in krasnim čipkam, pokazati napredek v čipkarski stroki« to so bila gesla, katerimi se je zahvaliti za čipkarske šole in kurze. Ali plemeniti pospeševalci napredka v čipkarski obrti so uvideli kmalu, da le s poukom ni pomagane veliko, začeli so tudi s trgovino. Izdelke učenk in frekventantinj so prodajali — vsaka šola, vsak potovalni tečaj zase kakor samostojni trgovec. Cene čipkam so se vzdignile. Ali — forma se je pokazala za slabo. En tečaj je konkuriral drugemu. Cene so bile različne. Pokazala se je potreba centralizacije prodaje. Osrednji čipkarski tečaj na Dunaju je izvršil tudi to. Cene čipkam so se izpremenile. Obrnilo se je na boljše. Trgovci in trgovke so postale še bolj razburjene. V časopisih je nastala gonja.

Značilni so napadi na čipkarske tečaje in šole. Ponatisnemo naj enega iz minulega meseca.

«Slov. Narod» z dne 13. januarja t. l. je prinesel nastopni članek:

— C. kr. strokovna šola za čipkarstvo v Idriji je v zadnjem času docela zatajila svoj prvotni namen: iz učnega zavoda je postal trgovski zavod. Da bo tako, se je vedelo takoj s početka, ko je država zavod ustanovila. Zdelo se nam je takrat, da se te sicer zelo koristne šole ni ustanovilo v ta namen, da se povzdigne idrijska cvetoča čipkarska obrt, ampak da se preskrbi klerikalcu J. V. ugodno in mastno mesto vodje. To za šolo velevažno mesto, se je oddalo brez konkurza tedanjemu kuratorju čipkarske šole v Idriji, sicer ljudsko-šolskemu učitelju in strastnemu klerikalcu Ivanu Vogelniku, ki za to mesto ni imel niti najmanjših strokovnih zmožnosti. Zato pa je bil naš sum docela opravičen. Ker torej vodja ni mogel delati na strokovnem polju za zboljšanje čipkarstva, posvetil je vse svoje moči trgovini in iz strokovne šole je postala cvetoča trgovska zadruga. Nimamo nič proti temu, da idrijske čipkarice kar najdražje prodajajo svoje izdelke, a izključno tega namena nikakor ne sme imeti strokovna šola. Dandanes je v Idriji velika konkurenca med trgovci čipk in tudi zadrugo imajo, ki je jam-

stvo, da čipkarice po možno najvišjih cenah oddajajo izdelane čipke. Šola pa naravnost strastno agitira za svojo prodajalno, na tem polju so dospeli tako daleč, da se že s prižnice po cerkvah vabi čipkarice, naj donesajo svoje čipke idrijski šoli v nakup. To je pač nedopustna agitacija, ki jo na ljubo slomškar-skemu predsedniku Vogelniku izvršujejo božji namestniki. V takih razmerah ni čudo, da čipkarske trgovke tarnajo nad davčno oblastjo, ki jim neusmiljeno viša davek, na drugi strani

pa jim država odjemlje njihov borni zaslužek. Skrajni čas je, da se merodajni faktorji pobrigajo, da se čipkarska šola v Idriji povrne k svoji prvotni nalogi, ker s tem se bo izdatno bolj povzdignilo idrijsko čipkarstvo, kakor pa z nedostojno konkurenco obrtnikom.

Ne bomo pisali komentarja k temu izbruhu. Vprašanje nastaja: Kakšen je namen c. kr. čipkarske šole v Idriji in kakšni nagibi vodijo osrednji čipkarski tečaj na Dunaju. O tem pa prihodnjč.

Iz idrijskega okraja.

Javni rudarski shod. Na 21. prosinca je sklicala podružnica Unije rudarjev v pivarno k »Črnemu orlu«¹ javni rudarski shod, ki je bil zelo obilno obiskan. O dnevnem redu (»Rudarske razmere«) je poročal sodrug A. Kristan, ki je razmotrival vzroke neznosnih razmer pri rudniku. Povdarjal je pomen organizacije za delavsko ljudstvo. Kaj doseže organizirani delavec, pokazal je na uspehih železničarjev in stavcev. Železničarji so v pretežni večini organizovani. Uvideli so, da so vsa njihova memoranda in vse njihove ponižne prošnje metali v koš. Prepričali so se, da se zlepa, s prošnjami i. t. d. nič ne doseže. Segli so k sredstvu, katero edino ima delavec v roki — segli so k organiziranemu pasivnemu odporu. Pasivni odpor je predigra stavki, obstoji v tem, da delavci sicer delajo, ali počasi in po predpisih, s čimur povzročijo, da se prometu narede ovire, oziroma da se polno dela nakopiči neizdelanega in s tem, da se onemogoči vse. Pri železničarjih je pasivni odpor nad vse izborna orožje. Posrečil se jim je tudi — ker je organizirani delavec izvrševal ta pasivni odpor. Stavci, tipografi, so malone vsi organizirani — tudi ti ob novem letu niso mogli zlepa doseči sporazumljenja z gospodarji. No, ker ni šlo zlepa, — segli so tudi k pasivnemu odporu. Časopisi niso mogli redno izhajati, knjige ne tiskati — in pomagalo je: stavci so dosegli svoje zahteve! Dosegli pa so jih, ker so organizirani in ker jih je organizacija vodila v njihovem boju. Tudi poštni uslužbenci na sploh, prav posebno pa še uradniki c. kr. poštne hranilnice na Dunaju so se jeli bojevati za zboljšanje svojega položaja, ali dosegli niso takorekoč nič, kajti manjkalo jim je organizacije! Torej: organizacija je edina zaščitnica delavstva. Pri nas pa nas je komaj 25% organiziranih, zato pa ne moremo zboljšati položaja. Na vse zahteve in prošnje se odgovarja z obljubami, stori pa nič! Organizirati se moramo ter pokazati moč, ki tiči v nas in obljube se bodo izpolnile!

Govornik razmotriva memorandum, ki se je dal ministru. Odgovora še ni — trije meseci bodo prav-

kar potekali! Kaj je storiti? — Govorili so še sodrugi Morovec Simon, Kokalj Jan, Stravs Ivan, Berdajs Josip, Batagel Franc in drugi: Vsi so priporočali: organizirati se in pripravljati se za boj. Boj rudarjev je štrajk, ali štrajk je le takrat koristen, kadar je pripravljen temeljito, kadar je najmanj 70—80% štrajkujočih organiziranih. Štrajki, ki izbruhnejo kar naenkrat, ne da so ljudje preskrbljeni z vsem, nimajo nade na uspeh in prečesto škodujejo delavcu, ker dobi podjetnik utis, da je močnejši nego delavci njegovi. — Shod je vsprejel predlog, da se povpraša pri c. kr. poljedelskem ministrstvu, kaj je z zahtevami, kar se je tudi že zgodilo. O odgovoru bomo poročali.

Zakaj letos pri rudniku ob novem letu niso avanzirali v II. razred? Direkcija je odgovorila krajevemu delavskemu odboru, da se to zavoljo tega ni zgodilo, ker se mora počakati, kaj bo odločilo ministristvo o zahtevah, dne 2. novembra 1905, podanih Njegovim ekselenci. 15 pa bi jih imelo avanzirati.

»Slovenski Narod« se zopet zaganja v našega urednika. Ne bomo odgovarjali na nesramne napade gotovih individuov, naj delajo, kar hočejo. Onemogla njihova jeza ne škoduje.

»Slovenec« se jezi nad sodr. A. Kristanom, ker je klerikalce malo poščegetal o priliki njihovega žalostnega zaupnega shoda pri Didiču. Pravi, da je celo »dr.« Eldersch za šestmesečno bivanje. Prvič povemo, da sodrug Eldersch ni noben doktor, marveč čisto navaden uradnik okrajne bolniške blagajne v Brnu in državni poslanec. Drugič pa sploh ne verjamemo, da bi sodrug Eldersch bil za šestmesečno bivanje. Mi socialni demokratje smo za trimesečno bivanje, ker ta čas popolnoma zadostuje za sestavo volilnih imenikov. Dr. Krek pa je na sestanku krščansko-katoliških »delavcev« na Dunaju kimal Kunschakovim zahtevam: za nedomačine 12mesečno bivanje in za domačine 6mesečno bivanje. Dr. Lueger pa je plediral za — petletno bivanje! Idrijski Treven pa je kot član slovenske ljudske stranke protestiral, da bi vandrovec imeli volilno pravico. Pojte se solit z vašimi izgovori,

gospodje klerikalci! Dejstvo je in tega z nobeno pisavo ne spravite raz svet: vi ste za volilno pravico prav toliko vneti, kolikor mi za lanski sneg, ali ker morate po struji plavati — proti si ne upate, morate pa s strujo.

„Slovenčeva“ impertinentnost se kaže v naslednjih besedah: Kristana ubogajo vsi idrijski organizirani socialni demokratje, ki so proti vsakemu, ki ugovarja temu »odpadniku od katoliške vere, ki se pa odkrije na shodih, ko zvonijo angeljevo češčenje, seveda če so krščanski socialci v večini«. Kaj je hotel s tem »Slovenec« reči? Da sodrug Kristan ni dosleden v svojem verskem naziranju. »Slovenec« laže, laže prav po farško. Šram ga naj bo! Sodruga A. Kristana je brez konfesije, kot tak pa spoštuje vsako versko prepričanje ter se kot tak ravna po obstoječih državnih zakonih. Laž je sicer, da se odkrije, če cerkvenik zvonijo to ali ono, resnica pa je, da se je odkril na katoliškem zaupnem shodu, ko je dekan Arko začel moliti angeljevo češčenje. Ako bi se sodrug A. Kristan ne bil odkril ter mirno čakal, kedaj molitev skonča, bi se zgodilo nekaj drugega. Krščanski socialisti bi se morebiti v svoji posurovelosti res vanj zagnali, ali Kristanovi sotovariši na shodu bi tiste pisarčke Goljve ter vjence brzo pomirili — skozi okno jih zmetavši ali — to bi bilo najmanjše zlo, krščanski socialisti bi s orili nekaj drugega! Radi močenja vere bi ga naznanili slavni sodniji, ki bi vzela v roke neke paragrafe ter jih uporabila. Sodruga A. Kristan pa vam tega veselja ni hotel narediti, odkril se je ter si mislil: blagor ubogim i. t. d. — saj veste, g. dekan, kako se ta resnica dalje glasi.

Perfidija pa in impertinenta je vsekakor »Slovenčeva« pisarija. To bodi pribito.

Še »Slovenec«. Vsem udeležnikom zaupnega shoda klerikalcev pri Didiču priporočamo, da preberó v »Slovenecu« z dne 17. januarja v prilogi štev. 13 članek pod naslovom: »Shod v Idriji«. Kdor bo po prečitavanju tega članka klerikalcem v Idriji še kaj verjel — za tega ni zdravila. Članek je mojstersko delo mojstra lažnjivcev! Le tako naprej!

Doklada na žganje. O tem je napisal znani dopisnik iz Idrije v »Slovenskem Narodu« z dne 27. m. m. celo kolono. Ne bomo odgovarjali na prazno pisurjenje njegovo: samo konstatiramo nastopno: Mi smo odločni nasprotniki alkoholnih pijač, smo pa tudi odločni nasprotniki doklade na žganje v Idriji, ker se je doklada naložila zato, da dobi občina dohodkov, ne pa, da se zmanjša žganjepitje. Upamo, da smo povedali čisto jasno naše mnenje! Res pa je, da se bode občinske doklade zvišati moralo kljub vsprejeti dokladi na žganje, ker ta ne bo prinesla nobenih 12.000 kron! Res je dalje, da je z dokladami na žganje prizadeto najbolj delavsko ljudstvo. Prosimo: kdo pije žganje? Ali ga pije občinski tajniki, uradniki, profesorji? Ne! Pije ga delavci. Žalostna je ta resnica, ali resnica je! In nobeno zakrivanje te resnice ne spravi raz svet. Nastaja le vprašanje, ali se

pa da s podraženjem žganja odpcmagati ti resnici raz svet?! Mi smo prepričani, da prepovedi, podražitve itd. nič ne koristijo. Kadar bo idrijski rudar imel boljše življenske pogoje, boljši obstoj — bo sam izbacnil alkoholne pijače iz vrste svojih potreb. Mi bojujemo za boljši obstanek delavcev, za večjo mezdo, za boljše stanovanja — in s tem bojujemo tudi proti alkoholu, proti žganjepitju. Iskati pa v žganju vir dohodkov občine, je škandal, kateri ne odpravi raz svet nobeno zavijanje dejstvenih resnic! Sodruga A. Kristan je jasno govoril in jasno obrazložil: zakaj je proti dokladi, rabil ni nobenih zavijanj — mi smo tudi jasno napisali svoje razloge. Kritiziramo vse, kar se nam zdi nezdravo, in bomo še v naprej. Vsako reč pa vzamemo tako, kakršna je, brez clepsav in laži!

Bratovska bolnišnica je menda postavljena zaradi lepšega. Bolnikov, pravijo, da ne bodo več pošiljali v to bolnišnico. V Ljubljani je deželna bolnišnica prenapolnjena, bolniki leže po tleh, ker ni dovolj postelj za nje. Iz naše Idrije jih je deset v deželni bolnišnici, doma pa imamo dvoje poslopij, katerim pravimo bolnišnice — pa leže vsi lepi prostori prazni. Okrajna zasebna bolnišnica prazna, bratovska bolnišnica prazna — in nadsvetnik Bilek pa govori, da se sezida še ena bolnišnica. Zakaj? Da bo prazna, kot sta te dve? Prosimo pojasnila v tej zadevi. Zdravniki imajo sedaj besedo!

Občno konsumno društvo v Idriji bo imelo 18. februarja svoj redni letni občni zbor. V letu 1905 se je pokazal zopet zelo lep napredek tako, da se bo kljub vsem prepotrebim odpisom izplačalo članom $4\frac{1}{2}\%$ dividenda. Na rezervni sklad se da 10% na dispozitvi pa 5% čstege dobička. Celotnega prometa je bilo 440.000 kron. Predstojništvo je skrbno pazilo na utrditev zadruga. Prva in poglavitna dolžnost poštenega vodstva pri vsaki zadrugi je okrepitev fondov ter zasiguranje nepobitne vrednosti premičnega in nepremičnega premoženja. Zadruga, ki hoče obstati in ki hoče imeti svojo pravo prihodnjost, ta mora skrbeti za čvrsti temelj. Zadruga pa, ki so le od danes do jutri, lahko razmečeje v formah dividende ves svoj obstojni kapital. Veselje mora navdajati vsakega rudarja-člana občnega konsumnega društva, ko vidi tak lep napredek in tako utrjevanje delavskih pozicij v Idriji. Nasprotniki se vedno sicer še zbirajo za ogrom ter kujejo črne naklepe proti ti trdnjavi delavskega ljudstva. Preže kot roparji, kedaj bi dobili kaj v plen. Ali idrijsko zavedno delavstvo še ni pozabilo minulih časov, in nepošteni ribiči zamaž upajo ribariti v kalnih vodah! Naša edina želja je: le tako naprej kot l. 1904 in l. 1905, pa bomo dosegli velikanskih uspehov! Ti pa, naše »Občno konsumno društvo«, rasti, cveti in razvijaj se!

Iz skupne seje »Občnega konsumnega društva«. Dne 28. m. m. se je v zmislu § 51 odst. a in b izključilo nastopne člane št. 241, 427, 672, 673, 694, 735, 736, 681 in 706. § 51 pravi, da se mora izključiti one, ki so že 4 mesece zaostali s plačevanjem deležev in one, ki že čez leto dni niso oddali nobenih znamk v

dokaz, da se poslužujejo združnih prodajalen. Navedeni izključeni člani imajo pravico pritožbe na občnem zboru, kar se jim tem potem naznanja.

Godbeno društvo v Idrji uljudno vabi na «Plesni venček», katerega priredi dne 4. svečana 1906 v pivarni pri «Črnem orlu». Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina za člane prosta, za nečlane 40 vinarjev. Posebnih vabil se ne bode razpošiljalo.

Rokodelski pomočniki prirede pri Didiču dne 4. svečana veselice z raznovrstnim programom. Vstopnina 40 vin. Čisti dobiček je namenjen pomožni obrtni bolniški blagajni.

Zanimljivo. «Slovenec» piše, da se je dopisnik «Slovenskega Naroda» zgražal nad dejstvom, češ, da je na klerikalnem zaupnem shodu bil predsednik shodu mož, ki ni volilec v občini ter se obenem samozaveštno tolče v prsi: češ, mi tuji t. ke upoštevamo, ki danes se nimajo volilne pravice. Prav in lepo! Ali stvar je druga! Gospod dekan Arko je na vprašanje sodruga A. Kristana, za kaj se javni shod ni sklical, odgovoril, da zato ne, ker katoliški može morajo zjutraj ob 9. uri k maši, popoldne pa imajo šele volilni čas, in shod da je za volilce! Značilno pa se sliši potem, da je bil predsednik shoda volilcev — nevolilec!

Če je bil shod zato zaupen, da pridejo nanj le volileci — kako pa je prišlo do tega, da jim je predsedoval nevolilec!

Osebnostna vest. Za uradnico «Prve idrijske čipkarske zadruge v Idrji» je imenovana absolventinja «Osrednjega čipkarskega tečaja» na Dunaju gđ. Ivanka Božičeva.

Nov slovenski delavski list v Ameriki. Dosedaj je veljal v Ameriki «Glas Svobode» za edini slovenski delavski list s socialističnim programom. Izšla pa je sedaj prva številka lista «Proletarec», ki pravi, da «Glas Svobode» ni delavski socialistični list, ampak glasilo menjavca z denarjem, g. M. Kondata. «Proletarec» ima prav prikupljivo vsebino. Čitatelj ima v njem saj nekoliko čtiva, dočim v «Glasu Svobode» bolj inserati prevladujejo. Delavski list pa vendar ni le za inseriranje, marveč za pouk in boj! O ameriškem slovenskem časnikarstvu imamo pripravljeno večjo študijo, katero začnemo ob priliki — ko bo v listu več prostora — objavljati. Danes pa že nanjo opozarjamo.

Za tiskovni sklad: Sodruga Anton Mrovlje dal 1.— željo, da se vsak sodrug spomni tiskovnega sklada. Časopisje je edino orožje delavčeve! — Živeli, nasledniki in posnemovalci!

Skrb vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvodnje okusna, zdravju v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno znamko župnik Kneipp.

Delavci, rudarji,

berite in širite „Naprej!“
ki je Vaše
delavsko glasilo!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret
v Kranju

najmodernejše opremljena, se uljudno priporoča v naročitev najraznovrstnejših tiskarskih del po solidnih cenah.

Novo izšlo! Osebna dohodnina Novo izšlo!

Uredil in sestavil Valentin Žun, davčni komisar v Radovljici.

VABILO

k

I. red. letn. obč. zboru

„Prve idrijske čipkarske zadruga,
v IDRIJI,

vpisane zadruga z omejeno zavezo

ki se vrši

dne 11. svečana t. 1. ob 2. uri popoldne
v prostorih ženskega društva „Veda“.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika ustanovnega obč. zbora.
2. Poročilo načelstva o delovanju zadruga v letu 1905.
3. Poročilo računov za leto 1905 in razdelitev čistega dobička.
4. Poročilo nadzorništva in podelitev odveze načelnistvu.
5. Volitev štirih nadzornic in ene namestnice.
6. Poročilo o izvršeni reviziji zadruga.
7. Predlogi in nasveti.

Za nadzorništvo:

Ivana Stravsova
zapisnikarica.

Alojzija Kosova
predsednica.

Pristop k občnemu zboru imajo le članice s člansko knjižico. Brez članske knjižice ni vstop dovoljen.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan.

VABILO

k

rednemu letnemu občnemu zboru
„Občnega konsumnega društva“ v Idriji

vpisane zadruga z omejenim poročtvom

ki se vrši

dne 18. svečana ob 1. uri popoldne
pri „Črnem orlu“.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega obč. zbora.
2. Poročilo predstojništva o delovanju zadruga v letu 1905.
3. Poročilo računov za leto 1905 in razdelitev čistega dobička.
4. Poročilo nadzorst. in podelitev odveze nadzorstvu.
5. Volitev treh članov nadzorstva, oziroma namestnikov nadzorstva.
6. Revizijsko poročilo.
7. Predlogi predstojništva: a) prizidava mlina; b) prenos dispozitnega sklada v rezervni sklad; c) določitev glede terjatev pri nekaterih članih in skladiščnicah.
8. Potrdilo sklepov skupnih sej glede imenovanja poslovnih oseb.
9. Poročilo in sklep glede pristopa k velenakupni družbi avstrijskih konsumnih društev.
10. Predlogi, nasveti in pritožbe.

Za nadzorništvo:

Anton Kos l. r., zapisn., Ivan Straus l. r., predsed.

Vstop je dovoljen le bodisi s poverilnim listom ali pa z izkaznico o oddanih znamkah.

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

2740 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: „Tri jelke“. — Zaloga pri

Daniel Pirc, lekarna v Idriji.

Janez Vidmar
čevljarski mojster
v Demšarjevi hiši

se priporoča cenj. delavcem v izdelovanje vsake vrste obutev trpežno in po nizki ceni.

Tiskal Iv. Pr. Lampret v Kranju.